

MEMÒRIA DE LA PROFESSIÓ

Col·legi Oficial de Metges de Barcelona

Entrevista al doctor **Simeó Selga Ubach**, a casa seva, Passeig de Pere III, 95, Manresa, el dia 10 de maig de 2001, feta pel doctor Lluís Guerrero

Doctor Selga, voldria que ens parlés de la seva família, dels seus pares, dels seus germans, dels membres que vivien a la casa familiar.

Moltes gràcies. Jo, Simeó Selga Ubach, he nascut a la carretera de Vic, 49, de Manresa el 20 de febrer de l'any 1914. La mare Ubach vivia en aquesta casa, que fa temps era una casa de pagès única que hi havia fora muralles, al peu del Camí de Vic.

Però la germana gran de la mare, la Montserrat, queda viuda a Barcelona, amb quatre fills i de comú acord vénen a refugiar-se en aquesta casa pairal, i nosaltres ens trasludem al carrer de Jaume I, número 5, segon, enfront de la baixada de l'església de Sant Domènec, des de quins balcons em donaria un panorama intens de gent que va i ve i que, segurament, em proporciona un fons de cohesió per a totes les coses de la vida .

Quants germans eren?

Bé, jo sóc el primer fill; el meu germà Iscle naixerà dos anys després en aquest nou domicili. En l'entresol d'aquest domicili hi vivien els avis paterns.

Durant la joventut va viure sempre al mateix lloc?

Sí, sempre més al carrer Jaume I fins que, ja metge, tinc un pis propi al carrer del Born.

Com era en aquell temps la salut de la família, del pare, de la mare, la dels seus germans?

Una malaltia concreta, la tuberculosi pulmonar, farà una dramàtica singladura de vida, tant per la seva duració en cada cas com per la mortalitat ocasionada.

Marcelí Ubach i Pla:	+: 1905 - 22 a	Tuberculosi
Paulina Ubach i Pla :	+: 1924 - 34 a	Tuberculosi
Montserrat Calveres i Ubach:		Guarida de Tuberculosi
Francesc Calveres i Ubach:	+: 1927 - 17 a	Tuberculosi
Lola Calveres i Ubach :	+: 1934 - 26 a	Tuberculosi

L'anècdota: A quinze anys, durant el batxillerat, visitaré, al Sanatori de Leysen (Suïssa), la cosina Montserrat que es guarirà de tuberculosi. Allà coneixeré una altra malalta, també guarida: la senyoreta Planas, qui més endavant crearà el Sanatori de Puig Olena.

La Lola Calveres i Ubach, el 1934, serà el primer èxitus del Sanatori.

Els antecedents mèdics familiars no varen tenir altres incidències?.

No en tinc cap record concret fins que, ja metge, moriren l'avi i l'àvia. Recordo un xarampió del germà, alguna diarrea d'estiu i alguna conjuntivitis i les aplicacions de cataplasma de flor de saüc.

En el moment just d'ingrés a la Universitat vaig emmalaltir, de tifoidea, sense conseqüències.

Podria fer un esbós biogràfic del metge de capçalera?

Era un metge molt popular a Manresa. Àngel Serra, "el pengim-penjam" que li deia la gent, amb un somriure permanent i un barret encastat al clatell. Un home obert, humà, molt comprensiu i amb molta sensibilitat per entendre la gent, per dialogar-hi i ajudar-te en tot i per tot.

Es descuidava el barret a les cases dels malalts, li anaven a portar, i resultava que era el barret d'un altre metge, que també se l'havia descuidat, i jo reia molt amb aquestes coses i altres acudits de l'època. Tanmateix tothom comentava que era tan eficient com bona persona. Entre moltes altres coses, fou el gran propulsor del Laboratori Municipal i el gran orientador de les desinfeccions de l'aigua potable, culpable, durant tants anys, de la tifoidea endèmica a Manresa.

En aquella època de joventut deuria conèixer altres metges de la ciutat. Segurament vostè els deu recordar...

Més que de jove, puc contestar com a infant. A més del nostre metge de capçalera, recordo perfectament el metge Firmat, un metge en plena senescència, que matemàticament passava cada dia, a les 8 del matí, a fer les visites a domicili. Recordo perfectament el veí de la baixada de sant Domènec, el gran metge Oleguer Miró i Borràs, aquest serà el gran introductor i propagandista a Manresa de la vacuna antiveròlica. Ell ens aplica aquesta vacuna en un moment en què això era la gran novetat. De la gent que ho feia, els altres consideraven que eren uns atrevits, car potser no sortiria bé...

Coneixia ja, en aquells temps, la tertúlia mèdica del migdia de la farmàcia Esteve, perquè el meu pare, anant pel carrer del Born, em feia: "Mira, ara surten de la tertúlia. Aquell és el senyor Esteve, el pare, aquell altre és el fill, aquell és el senyor Leonci Soler i Marc, l'exdiputat que vivia a la plana de l'Om, aquell és el metge Manel Casanoves", i així tots els components d'aquella famosa tertúlia de la farmàcia Esteve de la Plana de l'Om de Manresa, que tindria tanta transcendència humana, cultural i política.

Aquella farmàcia va ser l'origen i gresol dels laboratoris Esteve, tan importants i coneguts avui dia.

Exactament. És l'inici de tota l'evolució fantàstica que han fet els Laboratoris Esteve, aportant a la nostra societat catalana una obertura científica, coneguda arreu del món com una aportació important per al bé comú de la col·lectivitat.

També recordo el metge Joan Puig i Ball, que tindrà una gran influència en la nostra formació a l'Institut Lluís de Peguera. Tant com a professor d'educació física com a professor dels primers elements bàsics d'anatomia i fisiologia.

M'escull al primer dia perquè m'encarregui de la farmaciola i, a més, faci formar a tots els nois que han de fer gimnàstica, tan bon punt ell sigui visible al passeig de Pere III. I per què?: "Doncs, perquè tens el pèl roig i et distingeix tothom."

En aquells temps els metges anaven tan de bòlit com anem avui dia, o vivien d'una altra manera?.

Tinc la impressió que en les èpoques d'epidèmia anaven de bòlit com ara, però no a la seva consulta sinó fent domicilis, matí, tarda i vespre, perquè els esperaven. Fins i tot tinc el record que en èpoques de grip, als barris extrems de la ciutat, posaven un mocador al balcó, per indicar al metge el domicili del pacient.

Això el meu pare m'ho anava ensenyant: "Veus, aquí esperen el metge."

Quins centres sanitaris hi havia a Manresa?

Quan jo era un infant, només l'hospital Sant Andreu, una institució que remunta la seva història fins l'Edat Mitjana. La clínica Sant Josep encara no existia; va començar com un consultori de les monges al carrer del Born, o de la Plana de l'Om, si no recordo malament, i més tard varen fundar la Clínica que jo he vist néixer.

Quines circumstàncies el van dur a estudiar la carrera de medicina?

Un s'ho pregunta més quan es fa gran, quan és madur. "Per què has fet de metge?" I a voltes no tens una explicació plausible. Has de fer una introspecció i entendre el perquè.

En l'anàlisi dels records, ho atribueixo a dues vivències fonamentals:

Primera: Els comentaris, idèntics i repetits un i un altre dia, quan des del balcó de l'entresol contemplàvem aquells tres, cinc o set enterraments d'albats procedents de la parròquia de la Seu o de Sant Domènec. Alguns dies parats i fent cua, per cantar l'absolta final, exactament davant nostre. Llavors l'avi, que havia estat fuster i modelista, endevinava exactament la llargada del bagul i diagnosticava aproximadament: "Aquest de sis mesos a un any", "Aquest ben bé passa del cinc anys", "Aquest segur que és recent nascut"... I a cada diagnòstic d'edat afegia: "Un angelet més al cel", i l'àvia contestava ben crispada i en veu alta: "I la mare, qui la consola?".

Crec que aquest espectacle reiterat hi va influir, però no d'una manera conscient. Em devia quedar gravat al subconscient.

Segona: Ja en els exàmens finals de la postguerra, un catedràtic, no recordo bé qui, va fer una molt bona disquisició sobre la diversitat i les dificultats de les diferents especialitats mèdiques. Referint-se a la pediatria va dir que estaven

en obertura noves tècniques d'exploració molt prometedores, com també nous mètodes de prevenció. Ell la considerava una especialitat amb futur.

I sense cap pressió, ni familiar ni d'entorn, jo em vaig dir: magnífic, m'hi apunto!

Com era la Facultat de Medicina que va conèixer i viure?

Arribo a Barcelona, i començo la meva època d'universitat, que va del 1931 al 1936, i això té una importància extraordinària. Mentre curso les assignatures bàsiques, la situació cívica i política provoca un ambient de canvi, i la meva carrera coincideix amb la República.

Tot plegat influirà en els nostres ideals, en la nostra manera de fer i de reaccionar, intensa, com no havia estat mai fins llavors.

La vida a la Facultat de Medicina devia ser tranquil·la. L'ambient social del moment, més convuls, arribà a influir portes endins?

El clima del moment arriba a influir-hi una mica, no gaire. Les característiques personals de cada professor no es modificaren. Alguns d'ells eren uns grans mestres. Per exemple: Pi i Sunyer, Bellido (malgrat el seu quequeig), Celis, A. Pedro i Pons, Ferrer Solervicens... entre altres.

Pel que fa a les classes, les teòriques m'imagino que devien ser com totes i com sempre, però com eren les pràctiques i on les feien?

Les classes pràctiques eren en grups de deu o dotze. Presenciaves com passaven visita i escoltaves atentament el diàleg que el "profe" tenia amb el metge intern responsable d'aquell malalt; així, anaves aprenent.

L'inici de contacte directe amb el malalt fou primer i des de sempre les auscultacions pulmonars: "Posi l'orella aquí i veurà el que són sibilants", "Posi l'orella aquí i sabrà el que són crepitants". Més enllà: "Vostè palpi suaument aquesta hepatomegàlia" o bé "Amb cura i tendresa palpi aquesta tumoració intraabdominal" i entrava per tots els sentits tota l'exploració mèdica.

A banda dels apunts, hi havia bons llibres de referència per estudiar les assignatures de la carrera, com ens hem trobat les generacions posteriors, o es funcionava d'una altra manera?

Jo crec que hi havia els llibres que hi havia d'haver en aquella època, no sé si

eren més bons o més dolents, perquè després han evolucionat molt, i han canviat molt i s'han fet apunts de tota manera... Eren els clàssics. Si feies Anatomia havies de tenir el Testut o el Rouvière, i tothom tenia aquells llibres, que anava a comprar de segona mà a algun lloc o altre. Potser les novetats més grosses van ser els apunts de Fisiologia. Ja no era un llibre. Els apunts de Fisiologia de Pi i Sunyer, que ja semblava una cosa més personalitzada i més concreta, i jo diria que més didàctica.

Acostumava a utilitzar la biblioteca de la facultat?

Sí, i no. L'explicació és que primer vaig viure a dispesa al col·legi Sant Miquel del carrer Rosselló, i més tard en una dispesa al carrer Diputació, 127, darrere mateix de la Universitat, però no em satisfia, no hi havia bon ambient, i jo intuïa que no anava bé, fins que vaig aconseguir entrar a la residència del Col·legi de Metges a la Via Laietana, 31, cinquè pis. Allò va ser un canvi radical en tots els aspectes. Allà sí que hi havia tot el que calia en aquell moment. Va ser sensacional la formació de tota aquella colla. La vida col·lectiva amb els altres estudiants de diferents cursos, tantes hores a la Biblioteca de l'Acadèmia, la sala d'actes on ens introduïem amb molt respecte i molta satisfacció.

Quines van ser les seves assignatures preferides?

Ara em costaria precisar-les, perquè en el curs dels anys s'han perdut en la boira dels records, però sí, evidentment, en vaig tenir. Entre les que menys m'agradaven, a vegades paties molt per l'assignatura i els apunts, i després resultava el dia de l'examen que era una bestiesa el que et preguntaven i sorties empipat d'haver estudiat tant perquè et preguntessin allò.

Els resultats acadèmics van ser sempre complaents ?

Havia tingut problemes, i tant que sí! Problemes personals i de repetició d'assignatura, com la majoria.

Quin era l'ambient conviscut amb els seus companys, amb els seus amics de la facultat? Hi havia bona companyonia?

Les simpaties personals et duïen a integrar-te en un grup concret. Ara bé, jo reitero que al nostre grup, la influència important és haver viscut a la residència

d'estudiants, on hi havia alumnes de tots els cursos i d'altres facultats, que això ens va formar d'una manera sensacional. De la residència baixàvem a la Biblioteca de l'Acadèmia per estudiar, i això era un do de Déu, penseu que al Casal del Metge, allà a la Via Laietana, 31, a la sala d'actes, s'hi feien concerts al vespre, en els quals els estudiants hi podíem entrar, i en rebíem formació artística en molts sentits. En una determinada època, en Pau Casals assajava allà, i nosaltres sortíem a l'Auditori a gaudir-ne. Assajava amb la Concepció Badia d'Agustí, preparant la seva actuació al Palau de la Música. I el mateix Pau Casals, si no fèiem soroll –que no en fèiem–, al final deia: “Molt bé, nois. Ara tocaré una peça per a vosaltres.” I del seu magnífic violoncel en sortia una peça dedicada, que moltes vegades no sabíem quina era, naturalment, pels nostres pocs coneixements musicals, però se'ns posava pell de gallina.

Fantàstic! Qui hagués pogut viure aquells instants...!

A més comentem la simpàtica forma d'estudiar. El grup dels que estudiaven de nit eren els que a les quatre del matí havien de despertar els que estudiàvem de dia. Sobretot els dissabtes i les vigílies. Nosaltres, els de nit, anàvem a missa a la Catedral, i després a menjar un parell d'ous ferrats en qualsevol taverna de la plaça, llavors tornàvem a despertar els que s'haguessin adormit i aquests ens despertaven després a l'hora de dinar per dutxar-nos, fer una estona de solàrium al terrat i anar a dinar junts.

Vol dir la comunió d'amistat i de bon fer que varen tenir tots aquells estudiants amb la sort de poder fer una bona part de la carrera a dintre de la residència del Col·legi de Metges.

Va ser aquella una universitat elitista o també integrava estudiants amb beques i treballadors que es pagaven els estudis?

Pagar-se els estudis ja ho crec que existia. A tall d'exemple diré que en aquella època ja vaig començar a admirar un estudiant, que era del Bages i s'establiria a Súria, el Reguant. Treballava en una farmàcia i en unes altres hores feia les guàrdies en una altra, i anava estudiant com podia, i ens venia a demanar els apunts i les novetats. Des d'aquella època hi va haver una bona amistat i admiració amb el que seria després el metge Reguant de Súria.

Quin era el perfil ideològic dels estudiants d'aquell moment, respecte als grans temes, la religió, la societat, la política, el nacionalisme, els grans símbols? Quines eren les inclinacions socials i culturals del col·lectiu?

El moment era complex i hi va haver de tot, però va influir moltíssim el que estiguéssim a la residència, perquè el que no he dit abans és que existia també l'Agrupament Escolar de l'Acadèmia del Laboratori de Ciències Mèdiques al Casal del Metge, on feien cursets de disciplines ben diverses, i per exemple, el que ens ha marcat a tota la meva generació, i que ho hem repetit tantes vegades en discursos, aquelles confrontacions espirituals als estudiants en aquell tema que ens va frapar tant: "Cal retornar a la col·lectivitat el que la col·lectivitat t'ha donat a través de la universitat." A banda d'això era un moment nacionalista i cadascú s'apuntava allà on creia convenient. D'aquesta època hi ha un manifest estudiantil en el qual signem varis estudiants manresans.

Les preocupacions de caire social i cultural estaven mediatitzades per la vida associativa i el moviment associacionista?

Sí, a l'inici no era tan fort com ha estat després, però ja es manifestava obertament. Per exemple: el Manifest de les Joventuts Nacionalistes. Però n'hi havia un altre que, a molts de nosaltres, ens va influir molt. Era, la Federació de Joves Cristians, que liderava el metge Pere Tarrés i Claret, aquell del qual la meva àvia deia: "Si no s'espatlla, el faran sant."

Es respiren aires de preguerra a la Facultat de Medicina?

Sí, a la Facultat de Medicina i a tot arreu. Ambient de controvèrsia, d'antipatia entre els uns i els altres, i amb la incertesa de futur. No ho acabes d'entendre, però com que estàs ficat als estudis clínics i vas vivint aquella bona Universitat Autònoma del 31-36, no tens capacitat per augurar el que havia de passar poc després. No tens capacitat com a estudiant en aquell moment per sentenciar "Això acabarà bé" o "Això acabarà malament".

I aquests enfrontaments es vivien entre els estudiants i entre el professorat?

Sí, però molt més al carrer amb caire obrer i, en altres entitats i altres llocs amb caire social. També a la facultat, però molt menys, i per això, malgrat totes les incidències ocorregudes durant el 36, molt desagradables i molt fortes, no tenen comparació amb les que es desenvoluparen als tallers, a les fàbriques o als carrers.

En quin moment el sorprèn l'esclat de la guerra?

En el moment en què estem preparant l'examen de grups per finalitzar el estudis. No examinaven per assignatures sinó per blocs, "les quirúrgiques", "les mèdiques". Podies escollir si t'examinaves al juny d'unes i al setembre feies les altres... Jo me n'havia anat a una casa de pagès d'uns bons amics, entre Terrassa i Sabadell, i allà em va agafar la revolució del 36, sense saber de què anava, exactament.

Va saber alguna cosa de la Facultat de Medicina durant les hostilitats?

Més que durant la guerra, ho podria dir en el moment de l'inici de la guerra. Va ser un batibull d'idees, de controvèrsies, que es pot concretar en dues visions. Uns, que en pantalons curts, motxilla i armats per anar al front, anaren a examinar-se i d'aquesta manera aconseguien l'aprovat segur, i els altres, espantats pel que fos, no s'examinaren, ho abandonaren i no ho finalitzaren fins tres o quatre anys després, quan s'acabà la guerra. Tots aquests que no s'examinaren també aniran al front, es faran de Sanitat però seran "tenientes practicantes", i no "teniente médico" que ho seran els que s'han examinat.

I vostè, a quin grup va pertànyer?

Al de "tenientes practicantes".

Va fer tasca sanitària durant la guerra?

Molta. Resumit:

Primer: amb gran intensitat, a l'Hospital de Sant Andreu de Manresa.

Segon: com a "teniente practicante" destinat com a anestesista en el tren quiròfan número 1, al front d'Aragó.

Tercer: un temps a l'Hospital de Sang número 18 de Montjuïc.

Finalment: destinat, com a “teniente practicante”, a primera línia amb els tancs russos al front de Terol. Reculada fins a València, com a final de Guerra.

Durant la contesa venia sovint a Manresa?

Quan era a Barcelona naturalment que sí, però quan vaig estar destinat a les forces blindades va resultar impossible.

On era vostè en el moment en què acaba el conflicte?

A Corbera d'Alzira, a la regió valenciana, en un hospital de recuperació que els russos havien abandonat, tornant al seu país feia un parell de mesos i, per això, m'hi havien destinat.

Vostè devia tornar cap a casa... què va fer aleshores?

Amb peripècia favorable, en presentar-me a les tropes nacionals, ja evacuats els pocs ferits i malalts que hi havia en aquest centre, vaig demanar que m'enviessin al camp de concentració. Van contestar-me que no fos idiota, i que em presentés l'endemà. L'endemà havien fet unes preguntes al poble sobre si havia mort, violat o robat algú i, com que l'informe fou favorable, em van donar un paper perquè em presentés a les autoritats locals de Manresa.

Què va fer per acabar la carrera?

Repetir els exàmens de tot el que calgués. Això va ser un tràmit obligat, tant els que ja ho havien fet per marxar al front com els que no. Espantats, estudiàrem fort però en el moment de l'examen, aquest fou una mascarada. Vàrem entrar tres-cents, aproximadament, cadascú va escriure el que va voler durant una hora, ja que l'examen era escrit i tots vàrem treure la mateixa nota: aprovat.

En el seu contacte amb la facultat de la postguerra, va apreciar alguns canvis?

No hi vaig tenir cap contacte fins molt més enllà.

En ple “Movimiento” va conèixer addictes al règim i resistents? Com vivia aquesta dualitat amagada?

La gràcia de la postguerra va ser, i vaig estar de sort en això: dualitat i risc . Però va acabar bé.

Companys perduts en la malvestat. Va haver una diàspora en acabar?

Exactament fou una diàspora. I, a més, una sensació especial, ja ets metge i de tota aquella colla de la facultat dubtes a vegades de qui era del teu curs o d'un curs amunt o avall. La convulsió de la guerra t'ha fet perdre la precisió de detalls.

I, per altra banda, tornaràs a partir, com si fossis un estudiant, en cursar les especialitats i altres estudis de postgrau.

Fins que arriba un dia la decisió d'obrir consulta pediàtrica a Manresa i és, exactament, quan tornés a crear la teva pròpia identitat personal i universitària.

Va patir algun tipus de repressió personal després, en plena dictadura?

No la personal i personalíssima, que per sort fou lleugera, però sí la de tipus general, com tothom.

Les vivències de la sanitat de guerra li donaren una experiència que no tenen els metges que acaben. Què va fer en acabar la carrera?

Primerament anàvem considerant ja la fi d'una guerra, tan ximple i esperpèntica, tan demolidora, tan esgotadora. Després, una vegada superada la crisi de la postguerra amb la crisi personal que tenia tothom, m'havia de dir: "Ets metge? Ets metge!" "No te n'oblidis." No acabava d'entendre que fos metge. Però com a fruit de les meves reflexions, m'apuntava a Pediatria a l'hospital de Sant Pau, amb el professor Martínez García, un metge de prestigi, malgrat les seves peculiaritats. Una vegada allà, el conegut i admirat Pere Calafell, amb el seu mestratge humaníssim i docte, que tant va influir en els pediatres d'aquell temps, i també alguns altres companys, m'orientaven sobre la meva formació com a especialista.

Mentrestant, també aniré a Madrid i cursaré les assignatures de doctorat, assistiré a les visites clíniques, cada matí, a l'hospital del Niño Jesús, i cursaré els estudis corresponents per obtenir el títol de professor en educació física, amb la il·lusió posada a exercir-lo a l'institut "Lluís de Peguera" de Manresa, però no va poder ser mai perquè el Frente de Juventudes m'ho va privar.

També vaig voler entrar a l'Escuela Superior de Puericultura, però els meus antecedents com a "rojo separatista" ho feren impossible.

A banda de la Pediatria, va tenir alguna experiència professional més?

Mentre em preparava, el gran amic i company Jaume Herms ja treballava de metge rural a Sant Feliu Sasserra, poble veí del d'Avinyó on des de feia anys exercia el seu pare, Atilià Herms i Mateu. Com fos que el seu pare es trobava en estat senil i malalt, en Jaume Herms buscava un substitut temporal per a Sant Feliu Sasserra, i per poder atendre ell més directament la feina sanitària d'Avinyó.

No en trobava cap en aquell moment i em va preguntar: "Per què no vens tu?"

Amb un espant enorme ho vaig acceptar i durant unes quantes setmanes actuaria de metge rural al poble de Sant Feliu Sasserra.

Què va fer en acabar la seva formació?

De sobte, un dia rebo un telegrama del meu pare, que em notifica que tinc un pis llogat al meu nom al carrer del Born de Manresa, per facilitar el meu assentament.

El seu pare li va estalviar maldecaps a l'hora d'haver de muntar consulta, en part suposo que devia ser una maniobra per fer-lo tornar a Manresa...

Una estratègia molt paterna i molt clàssica, que dóna un bon ensurt. A més ja feia temps que col·laborava amb l'hospital de Sant Joan de Déu de Manresa, cridat pel metge Joan Soler i Cornet.

Recorda quins aparells es necessitava aleshores per començar a fer de pediatre?

No gaires. Diria que els mateixos d'un metge rural, però de mida més petita,. El fonendo, els depressors, l'otoscop, uns raigs X amb el que fèiem escòpies, més que no radiografies. Escòpies ràpides: ens espantaven molt les possibles irradiacions. Sobretot el que vam començar a fer els pediatres en aquell moment era educació sanitària i pediàtrica per als pares i la població en general.

Té algun record especial dels seus primers pacients?

Sí, que tremolava però “amb serenor”. I si la clientela marxava satisfeta, també jo n'estava.

Com era la relació metge-pacient en aquella època i, en el seu cas, quina era la del metge amb les mares?

Va funcionar bé, però això no ho saps fins que ha passat un cert temps i te n'adones. Déu n'hi do. Sempre ha existit gent disgustada, gent que no està d'acord amb el diagnòstic, gent que té més por del compte, o plantejament de coses rares en tots els estaments professionals mèdics. Però la pediatria, en aquell moment, era una nova especialitat concreta, científica i amb il·lusió de futur.

La gent tenia una perspectiva del metge diferent a la d'ara? Com s'estructurava el vincle?

El metge conductat, el metge de capçalera, era una peça clau en cada família i quan s'enfadaven amb ell es conductaven amb un altre, i de vegades s'enfadaven amb raó, i moltes altres sense cap fonament. En el cas de la pediatria, com que no hi havia conductats, no entràrem en aquest terreny. Llavors ja existien mútues i llocs on la gent podia anar sense haver de pagar la visita particular; així, amb un equilibri de visita particular i de visita de mútues, ens vam establir uns quants pediatres, no sols a Manresa sinó a tot Catalunya, i va començar en la medicina una nova era: la Pediàtrica.

Recorda, més o menys, quins eren els honoraris per una consulta en la seva primera època de pediatre?

No ho recordo amb exactitud, però em sembla que eren trenta o quaranta pessetes la primera visita.

Des de la seva activitat en els primers temps de l'hospital de Sant Joan de Déu i a més de treballar en la seva consulta privada, havia fet exercici altruista com a voluntari?

D'una manera planificada, no. Això queia sol sempre: telefonava al mossèn X que et recomanava aquell malalt, o telefonava a aquella senyora amb qui tenies

tanta amistat i te'n recomanava un altre perquè l'anessis a veure i manifestessis la teva opinió... Per tant, això que em demaneu no es va concretar fins molt més tard. Era una cosa purament personal, de "Faci'm el favor de veure aquest o aquest altre", "Demaneu el seu consell". Sorgien, aquestes preguntes, al dia a dia, i enmig de l'activitat ordinària.

És una característica intrínseca de la professió.

Exactament!

Com ho feien per aconseguir una formació professional continuada? Disposaven d'activitats acadèmiques estructurades, o bé es feia tot amb revistes mèdiques de subscripció i llibres que anava comprant?

El metge pediatre, suposo que com els altres, es folrava de llibres per poder consultar en tot moment el que convingués: les dosis, els símptomes i les complicacions... Per això he pogut donar a l'Arxiu Històric de les Ciències de la Salut un estoc personal de llibres de pediatria, ue se'n va al miler.

Aleshores Barcelona no resultava tan propera com ara, i la possibilitat de consultar les grans biblioteques era difícil, i per resoldre-ho vostè havia de fornir-se la seva pròpia biblioteca mèdica, com més completa millor.

Naturalment! Però; no vol dir que oblidéssim totalment Barcelona perquè, d'una manera o altra, havíem après dels metges de Manresa més grans que nosaltres que el professional amb autoestima havia d'anar un dia la setmana a Barcelona. Tothom tenia el seu dia; si demanaves per algú et deien: "No, avui és el dia que va a Barcelona."

Anar a Barcelona era, fonamentalment, participar en les sessions clíniques.

Ens combinàvem bonament, per assitir a les de l'Hospital de Sant Pau amb el professor Martínez García o a l'Hospital del Mar amb el professor Sala Ginebreda o al Clínic amb el professor Rafael Ramos. Foren grans mestres de la pediatria que ens van ajudar molt a madurar la nostra formació.

Recorda alguna de les revistes que rebia per subscripció?

Moltes. Totes les que va publicar la Societat Catalana de Pediatria, els "Annals de Medicina", la "Pediatria Española", entre d'altres.

En l'exercici professional va tenir col·laboradors o feia la tasca d'una forma individual i independent?

Molt aviat, per ser eficients, es necessitaven col·laboradors. I això, en el fons, és el gran mestratge d'en Pere Calafell: inculcar-nos un esperit d'organització dels serveis de pediatria, tant a les ciutats com als pobles petits. Ell és qui em va proporcionar els primers ajudants que vaig tenir. Gent de Barcelona amb més categoria que la meua, però a Barcelona el rendiment de la clientela no era, encara, tan intens com entre nosaltres.

Vostè ha viscut uns canvis socials extraordinaris, ha conegut tota l'època de la República, la guerra, la postguerra. Que ens pot dir sobre l'evolució de la morbiditat i la mortalitat infantils?

Bé, el que et puc dir és que al mateix temps que iniciàvem els coneixements de la pediatria també ho fèiem en la casuística de la natalitat i la mortalitat infantils. Ja de bon principi establia un bon contacte amb el jutjat municipal de Manresa i mensualment disposava de les dades de natalitat i mortalitat infantils: noms, edats i carrers.

Això ens feu madurar les idees socials i les de nivell sanitari d'uns i altres i ens va anar formant, en aquest sentit, en perfecta col·laboració amb l'altre pediatre manresà, en Joan Montardit.

La higiene, les sulfamides, els antibiòtics, i la cirurgia pediàtrica varen modificar gaire els resultats de l'assistència pediàtrica?

Va ser el gran gaudi de l'especialitat pediàtrica des del moment de la postguerra. Comprovàvem periòdicament que la mortalitat s'estava reduint. Però, era pels nous antibiòtics, o bé per una nova vacunació, com l'antipolio, o per educació sanitària familiar? Aquest mestratge d'en Pere Calafell també influïa en les seves reunions, ens feia entendre que havíem de fer una gran tasca social d'educació sanitària i van sorgir els pediatres conferenciants. Jo em podria definir, sense vanitat, com un pediatre divulgador que ha conferenciat per aquestes comarques i pertot arreu dotzenes i dotzenes de vegades.

Sempre pel Bages, pel Solsonès, pel Berguedà, per aquestes comarques de la Catalunya central?

Normalment sí, el que no vol dir, si hem de presumir una mica, que no n'haguéssim fet per Tarragona o a la Costa Brava, perquè ens convidaven metges d'allà, i , fins i tot, et convocava alguna monja carmelita al·legant que jo havia estat format en un parvulari d'infants de les carmelites de Manresa.

Treballant al sanatori de Sant Joan de Déu i també com a metge de mutualitats i privat, un bon moment degué aparèixer el SOE, el “Seguro Obligatorio de Enfermedad”. Com va viure vostè aquest fet, i quins canvis li varen comportar?

El Seguro Obligatorio de Enfermedad va representar una estructura nova i ben aviat endevinàvem que no sabíem com ens en sortiríem.

Per exemple: vaig tenir una entrevista de dues o tres hores amb l'altre pediatre de Manresa, dialogant sobre el tema, i ell, tot enèrgic, deia: “La meva dignitat professional m'obliga a receptar el que li convé al malalt, no el que em demanin les famílies, o el que em digui el veí del costat... Tu fes el que vulguis”. Ell veia clar com aniria el problema. Quatre o cinc mesos després, em convidava a sopar a casa seva i seriós i contundent em deia: “Claudico, em dono, no ho puc aguantar, d'ara endavant recepto tot el que em demanin.” I va canviar completament de criteri. Això només és per indicar, en aquell moment, amb quin trauma es va viure l'entrada de les noves medicacions, de les exigències del Seguro Obligatorio de Enfermedad, i que cadascú ho va viure com va poder.

També suposo que amb la pressió de la indústria farmacèutica del moment...

Naturalment. Per les visites dels representants de la indústria farmacèutica vàrem haver d'establir una petició d'hores i dies, perquè com a mínim n'havies de rebre dos o tres diaris.

Va arribar a treballar a l'ambulatori del Seguro?

Recordareu que hi havia pediatres de família i pediatres cons ultors.

Jo tenia un dret absolut de ser pediatre consultor pels meus mèrits curriculars. Ho vaig sol·licitar i ho varen desestimar. Però vaig fer i guanyar un recurs jurídic al Tribunal Suprem, portat per un bufet d'advocats de Barcelona.

Llavors, durant una temporada rebia moltes cartes d'altres pediatres d'Espanya que em demanaven com ho havia fet per guanyar aquesta batalla legal pediàtrica.

Vostè ha conegut tot el que ha estat la socialització de la medicina des d'aquells moments i fins ara, oi?

Exactament.

En té alguna opinió personal?

N'hauríem de parlar moltes hores. És molt complex i difícil, no es pot sintetitzar en poques paraules.

Avui dia que els metges estem carregats de tecnologia per arribar a un diagnòstic i que necessitem fer ressonàncies magnètiques, escàners, ecografies i exploracions invasives i no invasives de tota mena per arribar a un diagnòstic, com s'ho feien abans sense tota aquesta parafernàlia?

Amb bona voluntat, intuïció, inspeccionant, palpant, auscultant i percutint amb tota senzillesa i minuciositat, seguint la metodologia clínica apresada de Ferrer Solervicens. I després, que sortís el que Déu volgués, perquè no vull dir que tot fóssim èxits. Calia lligar bé l'exploració amb l'analítica i la consulta amantent als llibres.

Abans de l'època del Seguro, creu que el procés diagnòstic, en general, era eficient?

Crec que sí, dintre de les possibilitats de coneixements que teníem llavors, perquè si no existien els aparells, no hi havia lloc a posar-los en dubte. Quan van aparèixer els aparells, amb les facilitats van arribar nous problemes.

Aleshores basaven tot el procés diagnòstic en l'exploració clínica, analítica i radiològica?

Sempre. A vegades l'analista et telefonava dient: "Compte, que hi ha una velocitat de tant o que hi ha uns limfòcits X. Compte, que això pot anar per determinat camí..."

O sigui que hi havia un estret contacte personal entre l'analista i el clínic, i aquells eren més analistes clínics que ara.

Això mateix. I sort en teníem en aquelles èpoques. Interpretaven i t'avisaven. I això servia per a molt, perquè la gent també ho veia i quedava contenta, comprovaven que se'n cuidaven.

Tinc entès que també feia moltes visites a domicili, fora de Manresa. Actuacions realment importants i meritòries per pobles i comarques.

Dir fora de Manresa, vol dir comarques. Comarca del Bages, del Berguedà i del Solsonès, i a voltes una mica més enllà. Era inevitable.

Tenien poc descans si havien de treballar intensament tot el dia i a sobre fer totes aquestes consultes per les comarques, sovint de nit, amb unes carreteres que no eren les actuals ni tampoc els vehicles. Ja veig que nosaltres tampoc no hem inventat l'estrès.

Exacte. Per aquest motiu va funcionar tan bé a casa meua l'equip de metges que ajudaven, d'aquests que venien de Barcelona, amb una bona organització d'horaris i dies.

Al llarg de tota la seva llarga i intensa trajectòria professional, ha observat canvis en les relacions entre els diferents sectors de la medicina manresana?

Sí, i tant! Tothom s'ha enfortit en el seu castell, i si li funciona, no el preocupa el que passi en el de l'altre. Cadascú que s'espavili. Tothom tancat en el seu recinte ha abandonat les idees col·lectives de superació.

Ha entrat en funcionament una medicina més defensiva que ha encastellat els metges en posicions molt personalistes?

Això és el que va passar uns anys endarrere. Després aquesta situació ha variat amb la pressió dels hospitals i l'exigència de les activitats dels centres sanitaris.

Les relacions entre els metges eren més freqüents, més efectives i afectives, i més sinceres?

En general sí, però és millor no jutjar-ho. Hauríem de mirar tants castells i no els tinc a la mà!

Perdó, hi insisteixo.

Sense discussió, sí. Perquè d'aquests que anàvem a comarques, el metge de capçalera n'estava molt agraït. Que a les tres de la matinada atenguéssim una encefalitis xarampionosa a Berga, o una melitensis a Cardona, era valorat. Tothom quedava més tranquil, i la família més assossegada, veient que hi anava un metge d'un altre lloc per corroborar el diagnòstic del de capçalera.

Ha canviat la relació metge-malalt des de la postguerra cap ençà?

Ha canviat completament. Primer hi havia la fe en la paraula del metge, en el seu diagnòstic i la seva exploració i les proves complementàries eren una cosa de més a més. Ara, l'exigència, fabulosa, de proves complementàries de tota classe passa a primer terme, i desvirtua completament la relació malalt-metge. A això només hi veig una solució, que la tècnica que es fa tan absurda, tan grossa i tan cara i tan... enorme es pogués reduir amb aparells petits, portables en una sola maleta i que en la mateixa visita que fa el metge a domicili ja fes totes aquestes proves i li sortissin matemàticament. Faig ciència-ficció, però no...

Quins canvis ha vist en la consideració del metge, per part dels pacients i de la societat?

Ho he viscut veient que el respecte i la confiança que em tenien en aquells primers anys, va anar desapareixent. Si no els semblava bé, sortint del nostre consultori, amb mi o amb qui fos, anaven a un altre lloc, o ja exigien altres exploracions, a voltes inversemblants, i coses raríssimes. Notaves que s'estava trencant aquella funció de confiança de dir "Feu això i demà ja passaré, i

segons el que faci, farem això altre". Tot plegat s'estava trencant i tu mateix havies d'insinuar aquestes solucions per defensar-te personalment.

Ara el menys important és com es diu el metge que visita, el que interessa és l'assistència del pacient i el diagnòstic ràpid. La personalitat del metge passa al terreny de l'anècdota.

Abans deien "A mi m'ha operat el doctor X". Ara pregunten: "I a tu, qui t'ha operat?" "M'han operat a Sant Pau, m'han operat Clínic". És això?

Exactament. S'ha trastocat el valor personal del que feia la intervenció, el diagnòstic o l'exploració al valor del centre mèdic. I això, encara que pugui semblar que sempre han existit centres de més fama i altres de no tanta, arriba a un extrem tan exagerat que pot portar, en uns anys, a una catàstrofe en les relacions mèdiques i de malalt-metge.

Estic amoïnada del que m'aneu preguntant, temo que les meves respostes no siguin prou meditades i correctes, suficientment il·lustratives; per això, deixeu-me introduir uns exemples d'actuacions mèdiques concretes d'aquella època, que potser ho farà tot més entenedor.

A veure, primer exemple.

La brucel·losi. Passada la mitjanit d'un cert dia, recollia, a Cardona, el metge Torras que em guiava a una masia allunyada i solitària, i pel camí sols aconseguia que em repetís: "És un infant de set anys amb molta febre de fa uns dies...". Arribats a la casa m'introdueixen immediatament a l'habitació del malalt, il·luminada per llàntia d'oli car no tenien electricitat. Ell, el metge Torras, tanca la porta i em pregunta quasi incisiu: "Què nota?" "Home una calor i un tuf ben fort". "Molt bé, i aquest tuf i aquesta olor tan forta que li suggereix?" "Home, ben clar és l'olor (la pudor) característica i patognomònica de les febres de Malta." "Molt bé, senyor metge jove pediatre, diagnòstic fet, anem ara al menjador i planifiqui tractament, alimentació i sobretot això que heu posat de moda els joves: què cal fer perquè es mantingui en un bon estat d'hidratació"

La febre de Malta en aquest entorn va persistir uns anys més, sobretot per la mala praxi veterinària. Tant, que el professor Sala Ginabreda em demanava per favor que n'internés algun cas per així poder-ne donar lliçó clínica als alumnes.

Un altre exemple?

Sí, la meningitis tuberculosa. Durant una colla d'anys diagnosticàvem a domicili de sis a onze meningitis tuberculosos, sempre en primavera!! Interrogatori i punció lumbar, i per l'aspecte del líquid ja sospitàvem el diagnòstic clar, a més ja deixàvem reposar el tub del líquid sobre la calaixera o sobre la finestra, i servia per insinuar preocupats el diagnòstic a la família, encara que, naturalment, ho portàvem al laboratori per confirmar-ho, sobretot per pedagogia i caritat. A la primera meningitis tuberculosa curada, el metge de capçalera em deia: "Vols dir que tu i jo no hauríem de pujar a Montserrat, a peu, amb una flor i un ciri a la mà?". També hi havia un altra meningitis esfereidora.

Quina era?

La meningitis meningocòccica. Li n'hi explicaré un cas: amb els horaris autèntics i l'estratègia de l'assistència donada.

- 1.- Primera visita: de dotze a una de la nit junt amb el metge de capçalera. Població de Callús. Punció lumbar i tractament intraraquidi.
- 2.- De dues a tres de la matinada, visita a domicili a un altre pacient de la Coromina (Cardona) per una diarrea important (sense el metge de capçalera però amb el seu permís i pendent de telefonar-li l'endemà al matí).
- 3.- De retorn, parada a Callús uns minuts per observar l'evolució del malalt.
- 4.- A les vuit del matí, de l'endemà, visita del metge de capçalera i telefonada al voltant de les deu.
- 5.- De tres a quatre de la tarda, nova telefonada del metge de capçalera per més informació.
- 6.- I de nou a deu del vespre, nova visita a domicili juntament amb el metge de capçalera.... Ja veu. Oh, i després hi havia els problemes que comportava la rehidratació.

Sí, explíque-m'ho, sisplau

Tot just afincat com a metge pediatre, va sorgir el gran boom de la rehidratació. Curset especial a l'Escola Ramos de l'Hospital Clínic. Les famoses agulles del Dr. Walter Oppenheimer, hematòleg del servei de pediatria. Curset en l'hora intempestiva del migdia, però hi anàvem... Sèrum fisiològic i glucosat..., plasma

humà (caríssim), i l'arribada de l'isoplasma –del Dr. Massons- va pal·liar el problema.

Havia de de punxar jo personalment, ja que ningú més s'atrevia. Massatge, suau, en la regió parietal, i sort què funcionés. En cas negatiu punció al sinus longitudinal (esgarrifosa sensació) i aguantar l'agulla curosament perquè el lent gota a gota funcionés correctament... Quantes hores, i quina temporada més llarga d'angoixa fins que personal sanitari ben preparat ens va rellevar.

Haviem inventat l'aparell desmuntable pel seu trasllat a domicili. Quins temps! Però, també, quins èxits! i quin goig!, quan després de tants minuts tensos, aguantant l'agulla, l'infant s'adormia suaument i acceptava un gota a gota lent d'aigua de garrofes i, iniciava una diüresis suau i tranquil·la.

Quina relaxació joiosa al final! Llavors sorgia aquell: "Gràcies Senyor, ha valgut la pena".

O sigui que vosté va ésser un dels primers pediatres en practicar la tècnica de la rehidratació

Miri, com a anècdota, li explicaré el primer cas d'infusió de plasma a Manresa i comarca i veurà que va passar. Fou en un domicili de Manresa, i era un estiu molt calorós, el Dr. J. Montardit, ja feia dies que tenia el plasma preparat, per quan es presentés la circumstància. Jo aguanto la cama de l'infant, d'uns dos a quatre anys, fou un èxit. Al final en una taverna pròxima, ell em convidà a una cervesa fresca, però ho la beguda la vaig haver de pagar jo, ja que el pare de la criatura havia buidat la cartera del Dr. Montardit.

El meu primer plasma personal a comarca fou a l'hospital de Cardona. Dos dits de neu a la carretera. Arribo a l'hospital al mateix temps que el malalt, que provenia d'uns quants quilòmetres enllà (cal Sebés de Serrateix). Havien fet uns quilòmetres en baiard i després uns altres en cotxe. Tenia una encefalitis xarampionosa.

Casat i ben afillat, jo somric cada vegada que ens trobem, amb una forta abraçada. I encara li puc explicar casos més insòlits.

Com per exemple?

El kala-azar infantil. A principis de segle, un metge rural de Navarcles de qui ara no recordo el nom, va descriure i publicar molt bé una casuística d'infants

malalts de leishmaniosi infantil. En el curs dels anys i esporàdicament anava sorgint algun cas; cada vegada el professor Sala Ginabreda em demanava, per favor, el seu ingrés per allisonar-ne els alumnes. Jo ara, només vull precisar que tots eren ben diagnosticats en el laboratori, però hi havia un signe previ, descrit pel metge del poble, que t'orientava: tots els afectats entraven al consultori amb les dues mans aguantant-se la melsa!

En la segona meitat del seu exercici professional, com s'organitzava vostè la seva vida acadèmica?

Assistia a les sessions acadèmiques, a totes les que podia, però era assistir-hi, no les feia jo. Les activitats acadèmiques consistien a anar a les conferències concretes, als cursets precisos que s'anessin presentant, i, sobretot, als dels centres en els quals t'havies format.

A Manresa, ha viscut alguns actes importants de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques?

Fou la Societat Catalana de Pediatria la que va fer la primera sessió fora de Barcelona. Havia de ser la segona, perquè la primera s'havia acordat fer-la a Girona, però va coincidir amb la mort del professor Ramos.

Després aquestes sessions forànies per tot Catalunya varen tenir un gran èxit, en tots els sentits.

Ara celebrem els setanta-cinc anys de la Societat Catalana de Pediatria.

Això vol dir que en el moment en què es va fundar la Societat Catalana de Pediatria jo ja tenia dotze anys.

Ha viscut una bona part de la trajectòria d'aquesta societat.

Sí, bastant. A més a més, he estat a la junta directiva com a vocal de comarques quan ha correspost. Un any em varen encarregar la lliçó inaugural del curs (Pediatria i comarques catalanes).

Podria dir-me alguna cosa dels congressos de metges i biòlegs de llengua catalana? Li mereixen algun sentiment personal?

Molt, perquè a més del valor científic del que es discutia, alhora s'estava exaltant el valor col·lectiu d'un poble, d'una nació, d'un idioma, d'una llengua i d'una manera de fer.

Tinc entès que vostè ha anat a moltes d'aquestes reunions.

Fins fa poc a totes. Però ara fallo. He participat en la majoria.

A Manresa, ha viscut l'aparició de la delegació comarcal del Col·legi de Metges, ha conegut els seus presidents i ha tingut contacte amb el Col·legi, constant, a Manresa i també a Barcelona. Té algun comentari a fer sobre la delegació comarcal del Bages?.

Que precisament ha estat un altre element dinamitzador d'activitats, i compleix el seu paper, però encara li queda molta tasca. Això vol dir que encara s'ha de treballar molt, si es vol fer la feina ben feta.

Respecte a la vida col·legial penso que caldria fer també alguna reflexió. Molts metges joves no han conegut una vida social real entre metges i una major companyonia. Avui dia es viu molt intensament la professió, i en acabar la jornada, la majoria se'n van cap a casa, veuen la televisió i es fiquen una estona a Internet. Això crea una certa incomunicació personal que ajuda que alguns d'ells pensin que realment no és massa necessària l'existència del Col·legi de Metges. Amb una trajectòria d'anys com la seva, què en pensa vostè de la vida col·legial i de la seva necessitat?

És absolutament necessària per mantenir i vetllar pel prestigi col·lectiu de l'actuació mèdica. No és solament una oficina tècnica que et pagui els rebuts de l'assegurança, sinó que ha de tenir una altra visió molt més àmplia per abarcar, prevenir i protegir tots els possibles entrebancs que puguin tenir els metges acollits.

És necessari recordar que se li va atorgar el guardó Jordi Gol Gorina. Aquest és un premi molt important però ben merescut. Vol dir alguna cosa sobre en Jordi Gol Gorina i el seu missatge?.

Fou un guardó inesperat. Més que a mi personalment, el guardó és per una promoció. N'han d'escollir un que la representi. Però té la seva importància perquè és una síntesi del que ha de ser el metge de cara a la societat i exalten persones determinades que, pels anys que porten de professió, puguin haver complert, més o menys, aquest requisit. També és pedagogia per fer entendre que la professió de metge no és sols el contacte amb el malalt, sinó que és una gran quantitat d'actituds per donar més realitat i eficiència.

I sobre Jordi Gol Gorina, el seu temps i el seu pensament?

D'en Jordi Gol Gorina, només voldria repetir aquella definició seva, tan formidable del que és la salut. Ens diu d'una manera meravellosa que "salut és aquella manera de viure autònoma, solidària i joiosa".

Sensacional per la grandiositat i per la senzillesa.

“Fer de metge no és només assistir malalts.” Vostè ho ha demostrat moltíssimes vegades amb una intensa activitat paral·lela. Parli'ns una mica de la seva participació en les seves activitats no professionals.

Bé. Tota ciutat i tota col·lectivitat té unes necessitats que s'han de resoldre, i en cada cas les han d'anar fent les persones que són aptes per aquella feina. I, per exemple, si necessitàvem una escola d'assistents socials, no és estrany que una bona colla de metges en fossin fundadors i professors.

Això va ser la seva participació a l'Escola de Formació Social “Torras i Bages”. Però també va participar com a professor a l'Escola Universitària d'Ajudants Tècnics Sanitaris “Farreras Valenti”.

I tant! M'encarregaren una assignatura que a per a mi era un regal: Història de la Professió. Tanmateix és evadir-se de la pròpia responsabilitat immediata, navegar en el món del passat i de l'erudició, i entendre com ha evolucionat la salut de la gent a través de tots els segles.

O sigui que vostè va fer una activitat docent a l'escola universitària d'infermeria, a l'escola d'assistents socials, i també la va fer en temes de divulgació i d'educació sanitària i pediàtrica per Manresa i tots els pobles de totes comarques de la Catalunya central. Tot plegat és una tasca important que no ha tret que en pogués fer moltes altres. M'agradaria que ens parlés, per exemple, de la seva participació en el gremi de Sant Lluc. Vol explicar breument què era el gremi de Sant Lluc?

El gremi de Sant Lluc, després de la guerra, va ser el caliu per retrobar-se la gent amb honestat, amb ànsia de cultura i amb ganes de nodrir culturalment la col·lectivitat perquè visqués millor.

També era una forma de resistència cultural, oi?

No era la intenció, però sí la conseqüència.

D'aquesta manera, sota el paraigua d'un gremi, d'un sant patró de la sanitat, i de l'església, van poder fer algunes activitats, impossibles des d'altres posicions.

Evidentment. Això ens va permetre un camp d'acció més ampli.

I en el gremi participaven artistes i metges.

Sí, i a més gent culta i de bona voluntat.

En el gremi de Sant Lluc, i en molts altres moments al llarg de la seva vida, va coincidir amb un metge també realment important per a la història de la ciutat de Manresa i per a la història també de la medicina catalana, que fou en Ramon Llatjós i Planas, al cel sia.

És una coincidència previsible, perquè estàvem formats en unes escoles ben preparades per donar fruits.

El doctor Ramon Llatjós i vostè van ser companys i amics tota la vida.

Exactament. Per tant, com que érem tan amics, vol dir que ens ho havíem dit tot deu mil vegades.

També van coincidir en un projecte com el de la llibreria Símbol. Des de Símbol, Llatjós també havia fet coses importants, de tipus de resistència cultural i, en aquest cas, de defensa de la llengua.

Jo tinc una gran alegria que això es realitzés, però no hi vaig col·laborar concretament. En canvi l'aportació de Llatjós fou total.

A part de tot el que hem dit, vostè s'havia mogut en moltes altres associacions, esportives, culturals, etc.

Algunes eren d'herència familiar i de transmissió paterna. El meu pare em va ensenyar bé el perquè havia d'ésser soci d'aquests llocs. He de destacar aquí el Centre Excursionista, l'Orfeó Manresà, i d'altres.

Dit com ho diu vostè sona a participació passiva i simplement solidària, però a mi em consta totalment que en molts casos hi ha hagut unes accions realment importants en moments puntuals d'aquestes associacions.

No tant, no tant! En un moment determinat que t'ha tocat ser vocal d'una singladura, doncs has fet de vocal. O t'ha tocat projectar un viatge de l'Orfeó a França amb el bon amic Albert Vilar, i ho has resolt. Són singladures de concepte, eventuais.

Com que la modèstia el caracteritza, m'he de prendre la llicència de deixar entreveure més compromís.

Vostè també ha estat un home de fermes creences de tipus patriòtic, un gran defensor de Catalunya, de la societat catalana i de la seva llengua, un nacionalista de soca-rel, i això, en determinats moments el va fer incorporar a la tasca política. Li prego que ho expliqui.

Tot ciutadà, en un moment de la seva vida, ha de dedicar una part de les seves activitats a l'actuació cívica per millorar el seu poble i la seva nació. Quan li toca, li toca! I quan ha deixat de fer-ho, continua fent les altres feines que feia.

Va tenir algunes responsabilitats a l'Ajuntament de Manresa i al Parlament de Catalunya. Ens pot especificar una mica quines eren?

Vaig ser diputat del Parlament en dues legislatures consecutives, de l'any 80 a l'any 84; i regidor de l'Ajuntament de Manresa del 84 al 88. Torno a repetir que és una d'aquelles actuacions per què tothom hauria de passar quan fos l'hora. És un torn social que hauria de complir tothom, i que molta gent el compleix.

També en els darrers anys ha concebut un projecte, que personalment considero de gran interès, el de l'Arxiu Històric de les Ciències de la Salut. Arran del centenari del Col·legi de Metges, el 1994, naixia a Manresa l'Arxiu Històric de les Ciències de la Salut, a partir de la idea de recuperar totes aquelles biblioteques mèdiques que, a causa de la jubilació, o per trasllat de domicili o per altres, a vegades acabaven destruïts en llocs indignes. Vostè va suggerir que tot això fos salvat.

No, la idea primera i els primers treballs foren del metge psiquiatre Àngel Penya i Figueres, molts més anys endarrera. Malauradament ell i la seva esposa moriren en un accident de cotxe quan es dirigien a la Seu d'Urgell.

La idea de l'Arxiu Històric rau en el fet que no s'ha de trencar mai la línia de vitalitat d'unes col·lectivitats que són més enllà de la vida d'una persona o d'una família, és vida de molts cents d'anys per mantenir-se en la fermesa de creences.

Des d'aquell moment, el 1994, en què es va inaugurar l'Arxiu Històric de les Ciències de la Salut del COMB, que porta el seu nom, metges i famílies d'arreu de Catalunya fan donacions de llibres, sèries de revistes, i biblioteques a l'Arxiu Històric de les Ciències de la Salut. Els materials bibliogràfics vells resten catalogats i disponibles, i es recupera el seu ús per a la societat.

Finalment, doctor Selga, voldria donar-li les gràcies per la seva col·laboració al projecte col·legial *Memòria de la professió mèdica a Catalunya*, però no sense abans recordar que Santiago Ramón y Cajal va publicar un llibre testimonial titulat *El mundo visto a los ochenta años*. Vostè, des dels vuitanta-set que en té, com veu la professió mèdica i el paper del metge a la societat als inicis del segle XXI?

Jo el veig igual com ha estat sempre. La gent gran no podem emetre judicis i hem d'estar en vida contemplativa observant com van les coses. Si havíem de

fer alguna cosa i no l'hem feta, ja hem fet tard, si l'hem feta i l'hem endevinada benvinguda sia, si ens hem equivocat que ens perdonin. Només hem de contemplar com es va desenvolupant l'activitat de les actuals promocions, i desitjar-los que tinguin molta sort en la professió i en la vida. I la tindran.

Moltes gràcies, doctor Selga.